

Spelen met de werkelijkheid

Door: Clemens Geenen

Project Globaland voor vmbo-ers

'Open je boek op bladzijde 35 en lees de tekst over Burundi. Beantwoord daarna de vragen over dit armste land ter wereld.' Het klinkt als een normale openingszin voor een lesje aardrijkskunde of maatschappijleer in het VMBO. De kans dat de leerlingen opveren van hun stoel en met veel enthousiasme, betrokkenheid en nieuwsgierigheid de problematiek van Burundi gaan doorspitten, is echter nihil.

Stichting Global Education krijgt het met het project 'Cross your borders' al jaren voor elkaar om havo/vwo-leerlingen wel warm te laten lopen voor ontwikkelingsproblematiek en maatschappelijke betrokkenheid. Sinds enige jaren lukt hen dat ook op VMBO-scholen met het project Globaland.

Tijdens het Globalandproject ontdekken leerlingen dat welvaart, veiligheid en rechtvaardigheid niet overal op de wereld vanzelfsprekend zijn. Ze ervaren spelenderwijs hoe landen functioneren: dat de economie belangrijk is, dat je moet samenwerken met andere landen of dat een keuze voor veiligheid ten koste kan gaan van vrijheid.

Globa's verdienen

In vijf speelrondes verdeeld over twee projectdagen, besturen de 12-13-jarigen een land in een virtuele wereld. Een land dat Globaland heet. In dat land is van alles mis. Er is bijvoorbeeld slecht onderwijs, er is geen goede infrastructuur en er heerst een voortdurende stammenstrijd. Middels allerlei praktische opdrachten, zoals een filmquiz, estafetterace en een toneelopdracht, kunnen de leerlingen Globa's – de munteenheid van Globaland – verdienen om hun eigen land te verbeteren.

Die verdiende Globa's mogen de groepjes naar eigen inzicht

verdelen: hoeveel belasting wordt er geheven, hoe verdelen we het geld over de ministeries en met welke groepen (landen) uit de klas wordt samengewerkt om internationale problemen op te lossen?

De leerlingen krijgen doorlopend feedback op de keuzes die gemaakt zijn. Aan de hand van die feedback kunnen zij zien wat de uitgangspositie van het land is voor de volgende spelronde. Het krijgen van feedback is een belangrijk onderdeel van Globaland, zo blijkt ook uit de reactie van Mariëlle Kurver die op haar school (Metameer) als brugklasleerling al kennis maakte met Globaland: 'Je krijgt met behulp van stickers meteen te zien wat goed en wat fout gaat in je land. Ook krijg je te horen hoe je er voor kunt zorgen dat het goed blijft gaan. Dat is erg leuk en zinvol.'

In het simulatiespel wordt bijgehouden welke groepen hun land het best besturen. Voor veel pubers een extra stimulans om voor hun land de juiste keuzes te maken. Dat wedstrijdelement is dan ook een bewuste keuze, zegt Geert Brugmans van Global Education: 'Veel leerlingen raken extra gemotiveerd als zij in een competitie tegen elkaar spelen. De tussenstand projecteren we in een lokaal en leerlingen stormen regelmatig naar binnen om te zien hoe hun groepje ervoor staat.'

Spelenderwijs leren

Naast het wedstrijdelement is spel een belangrijk ingrediënt van het project. Daarmee lopen de projectmakers het risico dat leerlingen in het voortgezet onderwijs het al snel te kinderachtig gaan vinden. Volgens Brugmans bewijst de praktijk het tegendeel: 'Het project richt zich op leerlingen uit de onderbouw van het VMBO. Deze leerlingen vinden het juist fijn om niet de hele dag stil te zitten. De leerlingen vinden de werkvormen leuk en uitdagend en zeker niet kinderachtig. Het is een manier van lesgeven waarbij kennis spelenderwijs wordt opgedaan.'

Het woord simulatiespel geeft al aan dat de werkelijkheid wordt nagebootst. Leerlingen zouden dus al snel kunnen denken dat het maar een spelletje is. Toch maakt volgens Geert Brugmans juist het letterlijk naspelen van situaties de beleving intenser: 'In de opdracht theaterhyves spelen leerlingen met verkleedspullen situaties uit de echte wereld na. Zo ervaren zij bijna lijfelijk dat er een tekort aan drinkwater is in veel Afrikaanse landen. Uiteindelijk is het belangrijk dat leerlingen ervaren dat een land opbouwen en een samenleving draaiende houden niet vanzelf gaat, maar van iedereen inspanning vraagt.' Dat naspelen de beleving intenser maakt, blijkt

ook uit de reactie van Els van der Waart uit de tweede klas van het vmbo. Els deed in de brugklas mee met het globalandproject en geeft desgevraagd aan wat zij het leukste onderdeel vond: 'We moesten met een babypop op de rug een heel parcours afleggen en water halen. Natuurlijk was dat lachen, maar ook erg moeilijk om te doen. Je kunt je daardoor beter voorstellen hoe een moeder dat in een arm land dagelijks meemaakt.'

Jimmy

Inmiddels zijn er zo'n zeventig scholen in Nederland die ervaring hebben opgedaan met Globaland. Eén van die scholen is Metameer in het Brabantse Stevensbeek. Teamleider Henny van den Bogaard noemt in een notendop de vele voordelen van het project: 'Het is spannend, het zet de leerling aan tot actie, is betekenisvol en het steekt goed in elkaar. Bovendien houdt de afwisseling van theorie en doe-opdrachten de leerlingen twee dagen scherp.'

Het kant-en-klare project vraagt relatief weinig voorbereiding van de school zelf. Op de dagen dat het project draait werken eigen leerkrachten samen met de MBO- en HBO-stagiaires die Global Education meebrengt. Natuurlijk spelen deze 'levende mensen' een belangrijke rol in de begeleiding van de leerling. Toch verliezen zij het in populariteit steeds van het virtuele poppetje Jimmy. Een groot deel van de speluitleg wordt op het computerscherm door dit 3D-karakter gedaan. Niet om er makkelijk mee weg te komen, maar juist een bewuste keuze van de ontwerpers: 'Leerlingen zijn veel bezig met computerspellen en games. Op deze manier sluiten we beter aan bij die belevingswereld van 12- en 13-jarigen.' Dat Jimmy een blijvende indruk achterlaat, wordt ook bevestigd door Mariëlle Kurver: 'Jimmy is cool en hij heeft een leuk stemmetje.'

Spelenderwijs leren motiveert enorm, dat blijkt uit de ervaringen op Metameer. Van den Bogaard:

'Wij draaien het project al twee jaar in de laatste week voor de zomervakantie. Hoewel de rapportcijfers dan al vastliggen, gaan onze leerlingen vol voor het project. We hoeven niemand aan te duwen of aan te sporen.' Van den Bogaard ziet in deze tijden van bezuinigingen nog een prettig bijkomend voordeel aan Globaland: 'Het project kan in z'n geheel gefinancierd worden met de cultuurkaarten, dus het kost je niets en levert heel veel op.'

Clemens Geenen

clemensgeenen@ziggo.nl
Sectordirecteur vmbo
onderbouw Metameer
Redactielid Egoscoop

Voor meer informatie:
www.globaland.nl